

*Барабаш А.Г.
к.ю.н., доцент кафедри цивільного,
господарського права та процесу ЧНТУ
Кошка І.Ю.
студентка 4 курсу, групи ПР-153,
юридичного факультету ЧНТУ*

СПІВВІДНОШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА З ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ ПРАВА

Розвиток економічних відносин в Україні, вплив політичних чинників, впровадження стандартів Європейського Союзу зумовлюють не лише реформування окремих правових норм земельного законодавства, але й постійний розвиток самої галузі права. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання місця земельного права у правовій системі України та його співвідношення з іншими галузями права.

Насамперед, розглянемо зв'язок земельного права з – конституційним. Основний Закон України містить норми, які безпосередньо регулюють земельні відносини. Так, стаття 13 Конституції України зазначає, що земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Згідно статті 14 Конституції України земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується. Це право набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону Окрім вказаних норм, розвиток відносин земельної власності ґрунтується на таких правилах, встановлених Конституцією:

- кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону (ч. 2 статті 13 Конституції України);

- власність зобов'язує. Власність не повинна використовуватись на шкоду людині і суспільству (ч. 3 статті 13 Конституції України);

- держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом (ч. 4 статті 13 Конституції України);

- використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі (ч. 7 статті 41 Конституції України).

Як бачимо, конституційне право містить норми, що визначають вихідні положення земельного права щодо цінності об'єкту правового регулювання, щодо охорони землі та права власності на неї.

Земельне право має певний зв'язок з адміністративним правом. Предметом адміністративного права є комплекс суспільних відносин, що виникають між суб'єктами публічної адміністрації та об'єктами публічного управління. Саме таким об'єктом є землі України. Органи виконавчої влади здійснюють державне управління у сфері використання і охорони земель, притягують до адміністративної відповідальності осіб, які скоїли правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів. Як доповнення до вищевикладеного, слід послатися на дослідження Гуревського В.К. Вчений доводить, що зв'язок земельного й адміністративного права полягає у застосуванні імперативних методів регулювання, однак предмети цих галузей відображають їх принципи розходження[1].

Зв'язок земельного права з аграрним правом обумовлюється тим, що земля є одночасно об'єктом земельного та аграрного права. Однак, об'єктом аграрного права є лише землі сільськогосподарського призначення. Аграрне право вивчає земельні ділянки ґрунтовий покрив яких дозволяє їх використовувати, як засіб сільськогосподарського виробництва. А земельне право вивчає всі інші категорії земель, що передбачені ч. 1 статті 19 Земельного кодексу України.

Досить важливе значення має зв'язок земельного права з цивільним правом. Предметом цивільного права, насамперед, є майнові відносини. Земля теж вважається своєрідним майном. Своєрідність землі, як майна, полягає

в тому, що вона створена природою, а не людиною, тому має надзвичайно високий рівень цінності. Цивільне право регулює договірні відносини з майном. Деякі з договорів, що забезпечуються цивільним законодавством, можуть застосовуватись і щодо землі. Однак, коло договорів, які укладаються у сфері розпорядження землями досить вузьке. Так, Крассов О.І. зазначає, що цивільне право засноване на забезпеченні волі майнових прав суб'єктів, а земельне право – на забезпеченні раціонального використання та охорони земель як основи життя і діяльності людей[2, с.42]. Цілком погоджуємося із позицією вченого, адже в цивільному праві переважає принцип свободи волевиявлення суб'єктів цивільних відносин, а у земельному праві застосовуються публічно-правові засоби регулювання земельних відносин і передбачаються обмеження права власності на землю.

Зв'язок земельного права з природноресурсовим правом обумовлений тим, що без використання землі практично неможливе без використання інших природних ресурсів [3, с.17]. Так, правовий режим водних об'єктів і земель водного фонду завжди необхідно розглядати в сукупності. Аналогічно – правовий режим земель лісогосподарського призначення становить одне ціле з правовим режимом лісів, що ростуть на таких землях.

Взаємозв'язок земельного права з екологічним правом обумовлюється положенням землі як елементу навколишнього природного середовища. Згідно зі статтею 5 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» державній охороні і регулюванню використання на території України підлягають: навколишнє природне середовище як сукупність природних і природно-соціальних умов та процесів, природні ресурси, як залучені в господарський обіг, так і невикористовувані в економіці в даний період (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та інша рослинність, тваринний світ), ландшафти та інші природні комплекси. Відповідно до статті 5 Земельного кодексу України основоположним принципом земельного законодавства є поєднання особливостей використання

землі як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва.

Вищевикладене свідчить, що зв'язок земельного права з іншими галузями права обумовлюється багатогранністю землі, як унікального об'єкта правового регулювання.

Список використаних джерел:

1. Гуревський В.К. Земельне право як самостійна галузь права та його співвідношення із суміжними галузями права. URL: <http://apdp.in.ua/v22/132.pdf>
2. Крассов О.И.. Земельное право: Учебник. – М., 2000. – 624 с
3. Шеремет А. П., Земельне право України: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / А. П. Шеремет – [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 632 с.

